

Slučaj zaštite stranih putnika na dubrovačkom brodu

Ilija Mitić

Brodovi Dubrovačke republike nijesu samo prevozili terete u razne krajeve Sredozemnog mora, pa čak i u Atlantski ocean, već su često s teretom prevozili i putnike raznih narodnosti, ali u manjem broju. Za ove putnike, dok bi se nalazili na dubrovačkim brodovima, zauzimala se Dubrovačka republika i štitila ih preko svojih konzula, a to iz razloga, da se ne bi zamjerila državi, čiji su to podanici, a ujedno i da bi uvjerila trgovce u sigurnost plovidbe dubrovačkim brodovima.

Potrebno je napomenuti, da je ova zaštita putnika bila veoma važna, jer su i u XVIII. stoljeću razni gusari plijenili trgovačke brodove i odvodili posadu u ropstvo. Tako su se i Maltežani bavili gusarstvom i plijenili turske brodove, dok su isto tako postupali i Turci sa brodovima maltežana. Ovi Turci su bili s obala Sjeverne Afrike.

Koliko i kako se zauzimala Dubrovačka republika za strane putnike na svojim brodovima, najbolje ilustrira ovaj slučaj:

Dubrovački kapetan Stefan Marassi krenuo je 28. IV. 1746. godine sa svojim brodom iz Smirne za Tunis s teretom vina. Na brodu su bila ukrcana 4 Turčina, koji su putovali za Tunis. Za vrijeme putovanja brod se zaustavio u neke luke, dok ga nije prisilio jaki vjetar, da se skloni dana 19. VI. iste godine u vode otoka Lampeduze, koji se nalazi nedaleko otoka Malte na putu za Sjevernu Afriku. Dolaskom na otok Lampeduzu, ovi su se Turci iskrcali na obalu bez dozvole kapetana dubrovačkog broda, te su bili uhvaćeni od naoružanih gusara s gusarskih brodova, koji su pripadali otoku Malti, a nazivali su se u to vrijeme usidreni kod otoka Lampeduze. Kapetan dubrovačkog broda, spomenuti Marassi, odmah je intervenirao i tražio od komandanta gusarskih brodova, da se puste ovi Turci, ali komandant gusarskih brodova nije se htio odazvati na poziv dubrovačkog kapetana. Tako su ovi Turci dospjeli u ropstvo malteških gusara. Odmah poslije ovog događaja, čim je nastalo povoljno vrijeme, kapetan Marassi sa svojim brodom

krenuo je na otok Maltu (21. VI. 1746) i istog dana stigao na otok, gdje je dao službenu izjavu o događaju na otoku Lampeduzi pred tamošnjim pomorskim konzulatom (t. zv. Consolato di mare), u prisutnosti dubrovačkog konzula na Malti Filipa Grassa. Davanje ovakve izjave pred pomorskim konzulatom imalo je praktičnu važnost u tome, da se utvrdi točno stanje događaja, kako bi se isto moglo koristiti, ukoliko dođe do spora po ovom predmetu.

Iako se dubrovački konzul Grasso žestoko borio, da spasi od ropstva ove Turke, putnike na dubrovačkom brodu, ipak je bilo odlučeno, da se oni imaju prodati u ropstvo, pošto je sud stao na stanovište, da zastava broda štiti putnike, dok se nalaze na brodu, a ne ako su se iskrcali s broda na kopno.

Konzul Grasso, a prema uputama, koje je dobio od dubrovačkog Senata, konačno je uspio, da uz pomoć Velikog Meštra s Malte otkupi ova 4 Turčina (10 XII 1746) uz istu cijenu, uz koju su bili prodani u ropstvo. Ovo je bio uspjeh konzula Grassa, jer je u protivnom trebalo platiti dva puta više od kupovne cijene za ove robove. Prilikom otkupa ovih Turaka sastavljen je notarski akt, u kome je navedena otkupna cijena svakog pojedinog Turčina, njegovo ime, starost, kao i tko ga je bio kupio, kako bi se znalo, od koga je otkupljen.

Ovi su Turci kasnije — brigom dubrovačkog konzula Grassa — upućeni u Tripolis, brodom dubrovačkog kapetana Frana Orebića, koji ih je predao holandskom konzulu. Ovaj holandski konzul predao je kasnije ove Turke tamošnjem beju.

Sve troškove, koje je prilikom otkupa i opreme ovih Turaka za Tripolis imao dubrovački konzul, nadoknadila mu je prema poslatim obračunima Dubrovačka republika.

Iz iznesenog vidimo brigu Dubrovačke republike za strane putnike na svojim brodovima, a ta briga potječe iz duboko usađenog načela dubrovačke politike: izbjeći pod svaku cijenu zamjeranje bilo kojoj stranoj sili.